

אין תחליף להכרעה

נראה כי ארבע השנים שחלפו ממלחמת לבנון השנייה הספיקו להשכיח את הלקחים שנלמדו בדם באותה המלחמה - כך עולה ממאמרו של גור ליש "ניצחון ללא הכרעה". להלן כמה מהמכשלות המרכזיות שבמאמר הזה:

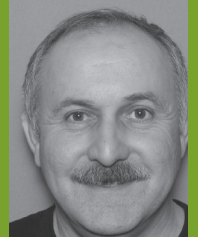
- הדרך להשגת הניצחון - לשיטתו של ליש - היא לפגוע קשות באויב ולא להכריעו. ליש מתעלם מהעובדה שפגיעה קשה באויב ללא הכרעתו מעולם לא הביאה לניצחון. ערי גרמניה הוחרבו בזו אחר זו במלחמת העולם השנייה, אך היא נכנעה רק כשדגל בריה"מ הונף מעל בניין הרייכסטאג בברלין. במילים אחרות: גרמניה נכנעה רק לאחר שצבאה הוכרע. ליש מתעלם במאמרו מעובדה מרכזית נוספת: חוסר יכולתה של ישראל להנחית מכות כואבות באמת על האויב - בעיקר בגלל לחץ בין-לאומי. לישראל הייתה זכות מלאה להנחית מכות קשות על לבנון, שממנה פעל החזבאללה ללא שום מגבלות. למשל, היא יכלה להפציץ את מתקני הזיקוק שבתחומה או להשמיד את תחנות הכוח שלה. אבל אף שהועלתה הצעה כזאת - לפי פרסומים שונים בתקשורת - היא לא הוצאה אל הפועל בעקבות שיחת טלפון משרת החוץ האמריקנית קונדוליסה רייס. יש לציין שהתקפה על תחנות הכוח של סוריה לקראת סיום מלחמת יום הכיפורים פגעה בהספקת החשמל באזורים נרחבים במדינה

במאמר "ניצחון ללא הכרעה" ("מערכות" 430, אפריל 2010) חוזר אל"ם גור ליש לתפיסה שכה הזיקה לצה"ל במלחמת לבנון השנייה ולפיה אין צורך להכריע מלחמות, אלא ניתן להסתפק בהנחתת מכות כואבות על האויב. הבעיה המרכזית בגישה הזאת היא שידיה של ישראל קשורות, והיא אינה יכולה להנחית על אויביה מכות כואבות באמת. לכן במלחמה אין לה אופציה אחרת זולת הכרעת האויב



תותחנים באזור ביירות - 1982
מלחמת לבנון הראשונה היא דוגמה למלחמה שבה הושגה הכרעה

סא"ל (מיל') ד"ר
עפר דרורי
עורך אתר הגבורה¹



הערות

1. כתובת האתר: www.gvura.org
2. השיר **ערכן של הטרדות** פורסם בטור השביעי:
נשער כי תותח ערבי אָחַד,
תותח קטן, בְּרִבְלֵי-עֶרְךָ, יוֹרֵה נִים-לֹא-נִים
?רִיָּה רַק אַחַת, לְשִׁבּוּעַ בְּלִבְדּוֹ,
אֶל שְׂטַח מְעַרְכוֹת הַעֲתוּנִים.
נשער כי עוֹרְכֵי-עֲתוּנִים לִישִׁיבָה
מְזַדְמָנִים בְּמִקְרָה, וּבְשׁוּבָם לַעֲתֵי-עֶרְב
אִישׁ רָעוּ שׁוֹאֵל: אֵיךְ אֶצְלָכֶם בְּסִבִּיבָה?
וּמְשִׁיב הַנְּשָׂאֵל: הַטְרָדוֹת קְלוֹת-עֶרְךָ...
הַטְרָדוֹת שֶׁל שְׁגָרָה. הַסִּבִּיבָה דוֹמָמָה.
רַק מִפְעַם לְפַעַם, בְּאֲמֻצֵּה הַמְּלֹאכֶת,
יִרְדַּד אֵינָה פְּגוּז עֲלוֹב שֶׁל מְרָגְמָה
בְּשִׂטַח מְזַכְרֵי-הַמַּעֲרָכֶת...
חוֹץ מְזָה כְּמַעֲט אֶפְסֵס. מִטּוֹס מְנַמֵּיךְ-טוֹס,
וְעַם-שַׁחַר צְלִיפוֹת אֶחָדוֹת אֶל הַדְּפּוֹס.
וְאוֹמֵר הַשָּׁנִי: סִבִּיבָתֵנוּ גַם לָהּ
אֵין עֵילָה לְתוֹנוֹת. רַק אַחַת לְשִׁבּוּעִי
יִוֹרֵה אֲלֵינוּ מִיּוֹן בְּזוֹקָה אֶמְלָלָה
הַיָּשֵׁר בְּחִלּוֹנוֹת וּבְדִלְתֵי־יָם.
לְפַעְמִים אֵינָה הוֹבִיעֵר בְּנוֹ הוֹלֵם.
אֵךְ אֵינָנו עוֹשִׂים מְזָה עֶסֶק שְׁלָם.
וְאוֹמֵר הַשְּׁלִישִׁי: כֵּן, אַחִים, יִהְיֶה רַע
אִם נִגִּיב הַגְּבוּלֹת עַל מְקָרִים שְׂכָאֵלָה.
תְּמוֹל אֶצְלָנוּ כְּמַעֲט נִהְרָסָה הַתְּקָרָה,
אֲבָל מִיֵּלָא.
כֵּךְ דְּבָרוּ הָעוֹרְכִים, וְלִבִּי (שְׁנִימַת
אֶקְטִיבִיזִים-מְבֹקֵה לֹא נִימַת יְסוּדוֹ הַיָּא)
סָח לִי חֶרֶשׁ: רָאֵה כִּי שְׂכָנֵעֲתִי כְּמַעֲט
מִן הַיָּס הַזֶּה הֵס ט ו א י .
וְרַק רַחֵם סְפָק בִּי שְׂאֵל, אִם אֲמִנָּם
לֹא הָיָה מְתַעֲרֵר מַעֲט קוֹ הַשְּׂכָנוּעַ
לוֹ שְׂכָנוּ בְּאֲמַת עֲתוּנֵינוּ אִי-שָׁם
וְהָיָה מְקַבְּלִים "רַק" פְּגוּז לְשִׁבּוּעַ...
רַק פְּגוּז לְשִׁבּוּעַ - לֹא כֵן? - עַם צְלִיפוֹת
אֶחָדוֹת בְּכָל-יּוֹם אֶל חֲדָר הַיְּשִׁיבוֹת...
?תֵּכֵן כִּי הָיוּ הֵם דוֹרְשִׁים אֶז בְּקוֹל
לְסַלֵּק וְהִיאִימָה כָּל עֲמֻדָה שֶׁל טִיוּחַ...
וְתֵכֵן וְהָיוּ דוֹרְשִׁים זֹאת בְּלִי כָּל
הַסְתֵּיגוּת... מִי יוֹדֵעַ אֵת דְּרָךְ הַרוּחַ...
הַעֵיָקֵר לְפַעְמִים (זֹאת הַרְגָּשְׁנוּ מְקָבֵר)
אֵינוּ כֵּן-אֶקְטִיבִיזִים אוֹ לֹא-אֶקְטִיבִיזִים...
הַעֵיָקֵר הוּא שְׂקָצַת בְּרַחוּק מִן הַסָּרֵר
קָל לְדוֹן בְּדְבָרִים מְעַמְדָה שֶׁל כְּתִיבִיזִים...
זֶה מְשִׁפִּיעַ... מְשִׁפִּיעַ אוֹלֵי עַל שְׂרָשׁוֹן
שֶׁל דְּעוֹת. טוֹב דִּיוֹן שְׂצִלּוֹל וּמְקִיף הוּא,
אֵךְ נִקְבַּעַת אוֹלֵי הַשְּׂקָפַת הַפְּרָשׁוֹן
גַּם לְפִי הַמְּקוֹם שְׂמִמְנוּ מְשִׁקִּיף הוּא.

במשך יותר משנתיים לאחר תום המלחמה, וכנראה היא הייתה אחת הסיבות העיקריות לכך שחאפז אל-אסד איבד לאחר המלחמה כל חשק לסיבוב נוסף נגד ישראל.

ליש מציין, ובצדק, שאחד האיומים המרכזיים על ישראל היום הוא הטרור. עם זאת הוא מתעלם מהעובדה שארגוני הטרור אינם פועלים בדרך כלל מתוך מרכזים מוגדרים, ולכן קשה מאוד - ולעיתים אף בלתי אפשרי - להנחית עליהם מכות קשות. על מדינה קל יחסית להנחית מכות קשות, שכן יש לה מוסדות שלטון, מרכזי כלכלה, תשתיות, מפעלים חיוניים וכו'. אבל לארגוני טרור אין נכסים כאלה. ישראל מצהירה שוב ושוב שלא תבחין בין ארגוני הטרור לבין המדינות שמהן הם פועלים. במילים אחרות: אם החזבאללה יתקוף את ישראל משטח לבנון, תראה ישראל בלבנון אחראית להתקפה ולא תגביל את תגובתה לחזבאללה. אולם כאמור, ישראל נמנעת מכך בשל לחצים בין-לאומיים. לאחר שישראל ויתרה על האופציה של הפעלת לחץ צבאי כבד על המדינות שנותנות חסות לטרור, נותרה לה למעשה רק דרך אחת כדי לשים לו קץ: לפגוע בטרוריסטים עצמם. פגיעה כזאת אי-אפשר להשיג ללא כיבוש השטח שבו הם נמצאים, דהיינו ללא השגת הכרעה. דוגמה להשגת הכרעה כזאת היא מלחמת לבנון הראשונה. זו הסתיימה בכיבוש השטח שבו התבצרו המחבלים ובעקירת המחבלים ממנו - באמצעות הריגתם, שבייתם או הנסתם. כזכור, עם תום המצור על בירות עלו ערפאת ומחבליה על אונייה ונטשו את לבנון.

נשק הגנה אינו מנצח מלחמות, אינו מרתיע אויב וגם אינו מספק ביטחון מוחלט. ניצחון, הרתעה וביטחון יכול להשיג רק צבא שמכריע מלחמות



- צה"ל שם קץ לטרור המתאבדים שקטל מאות רבות של ישראלים באמצעות הכרעתו: במבצע "חומת מגן" (2002) כבש צה"ל מחדש את הערים הפלסטיניות ביהודה ושומרון, הרג או עצר מאות מחבלים ותפס את רוב אמצעי הלחימה שלהם.
- אני מסכים עם ליש שטרור הרקטות אינו מסכן את קיומה של ישראל. עם זאת הוא הופך את החיים באזורים המופצצים לבלתי נסבלים - בדיוק כפי שטרור המתאבדים הפך את החיים בערים הגדולות לבלתי נסבלים. ישראל השלימה במשך שנים ארוכות עם טרור הרקטות - אולי משום שפגע רק בפריפריה. ייתכן שהיא לא הייתה משלימה עימו אילו היה פוגע בגוש דן - כפי שמתואר בשיר המקסים והמדויק "ערכן של הטרדות" שכתב נתן אלתרמן כשנה לפני מלחמת סיני בתגובה למאמרים בעיתונים שקראו לממשלה להתעלם מהפגזות הטרדה של הסורים על יישובים בצפון.²
- ליש מציין שיש להוסיף "רגל של הגנה" לתפיסת הביטחון של המדינה. אין בכך שום חידוש, שהרי ה"רגל" הזאת מופיעה כבר בשמו של צה"ל. הוויכוח הוא על הדרך שבה יש להגן על המדינה. ליש מזכיר את הטכנולוגיות המתקדמות שמפתחת ישראל כדי ליירט טילי אויב, אבל מתעלם מהביקורת הקשה שנמתחת על הטכנולוגיות האלה:
 1. טילים נגד טילים זוללים תקציבים גדולים מאוד, ולכן קצב ההצטיידות בהם איטי.
 2. נשק הגנה אינו מנצח מלחמות, אינו מרתיע אויב וגם אינו מספק ביטחון מוחלט.ניצחון, הרתעה וביטחון יכול להשיג רק צבא שמכריע מלחמות. לכן טועים לדעת מי שמשבחים את ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר על שנמנע מלהגיב על התקפות הטילים במלחמת המפרץ הראשונה. לדעתי, מלחמת המפרץ הייתה בית ספר יסודי למדינות ערב ולארגוני הטרור כיצד לפגוע בישראל בלי להיענש. במלחמת המפרץ הראשונה נורו טילים על ערי ישראל, ויורי הטילים לא נענשו. זה המסר המרכזי מאותה המלחמה, וכל השאר שולי.